

9. gyakorló feladatsor (kiadva: 2016. április 14., ellenőrzés: 2016. április 21.)

Elektromágnesség, emelt szint, 2015/16, kedd, 10:15-11:45, 4.52

önindukció. $I(t)$ árammal átjárt vezetõben az idõben változó áram hatására $U_{\text{ind}}(t)$ feszültség indukálódik (ld. Faraday egyesített indukciótörvénye), amely kis $I(t)$ áram esetén arányos $\frac{dI(t)}{dt}$ -vel.

$$U_{\text{ind}}(t) = L \frac{dI(t)}{dt}. \quad (1)$$

Az L arányossági tényezõ a vezetõ *önindukciós együtthatója*.

Kölcsönös indukció. Tekintsünk két vezetõt (1 és 2). Az 1-es vezetõben folyó kis $I_1(t)$ áram hatására a 2-es vezetõben feszültség indukálódik (ld. Faraday egyesített indukciótörvénye):

$$U_{\text{ind},2}(t) = L_{21} \frac{dI_1(t)}{dt}. \quad (2)$$

Az L_{21} arányossági tényezõ a két vezetõ *kölcsönös indukciós együtthatója*.

9.1. (a) Az Ampere-törvény segítségével határozd meg egy N menetbõl álló, ℓ hosszú, R sugarú, I áram által átjárt egyenes tekercs (szolenoid) belsejében indukálódó mágneses teret! A szõrt tereket hanyagold el. (b) Számold ki a tekercs önindukciós együtthatóját! (c) értékeld ki a két fenti mennyiséget az alábbi adatokkal: $N = 1000$, $R = 1\text{mm}$, $\ell = 10\text{ cm}$, $I = 1\text{ mA}$.

9.2. Az Ampere-törvény segítségével határozd meg egy N menetbõl álló, b tórusz-sugarú, a menet-sugarú, I áram által átjárt tórusz alakú tekercs belsejében a mágneses teret, illetve a tekercs önindukciós együtthatóját! Végezd el a számolást feltételezve hogy $a \ll b$, majd e feltételezés nélkül is! Utóbbi esetben hasznos lesz az alábbi határozott integrál:

$$\text{ha } 0 < r < b, \text{ akkor } \int_0^{2\pi} d\varphi \frac{1}{b + r \sin \varphi} = \frac{2\pi}{\sqrt{b^2 - r^2}}. \quad (3)$$

9.3. Egy ℓ hosszú, N_1 menetbõl álló, R_1 sugarú egyenes tekercs belsejében koncentrikusan elhelyezünk egy ugyancsak ℓ hosszú, N_2 menetes, R_2 sugarú másik egyenes tekercset. Mennyi a két tekercs kölcsönös indukciós együtthatója?

9.4 A Biot-Savart-törvény segítségével lásd be, hogy egy origó középpontú, xy síkban fekvõ, R sugarú, I árammal átjárt körvezetõ által keltett mágneses tér a körvezetõtõl nagy távolságban ($r \gg R$) közelítõleg

$$\mathbf{B}(\mathbf{r}) = \frac{\mu_0}{4\pi r^3} \left[3 \left(\mathbf{m} \cdot \frac{\mathbf{r}}{r} \right) \frac{\mathbf{r}}{r} - \mathbf{m} \right] \quad (4)$$

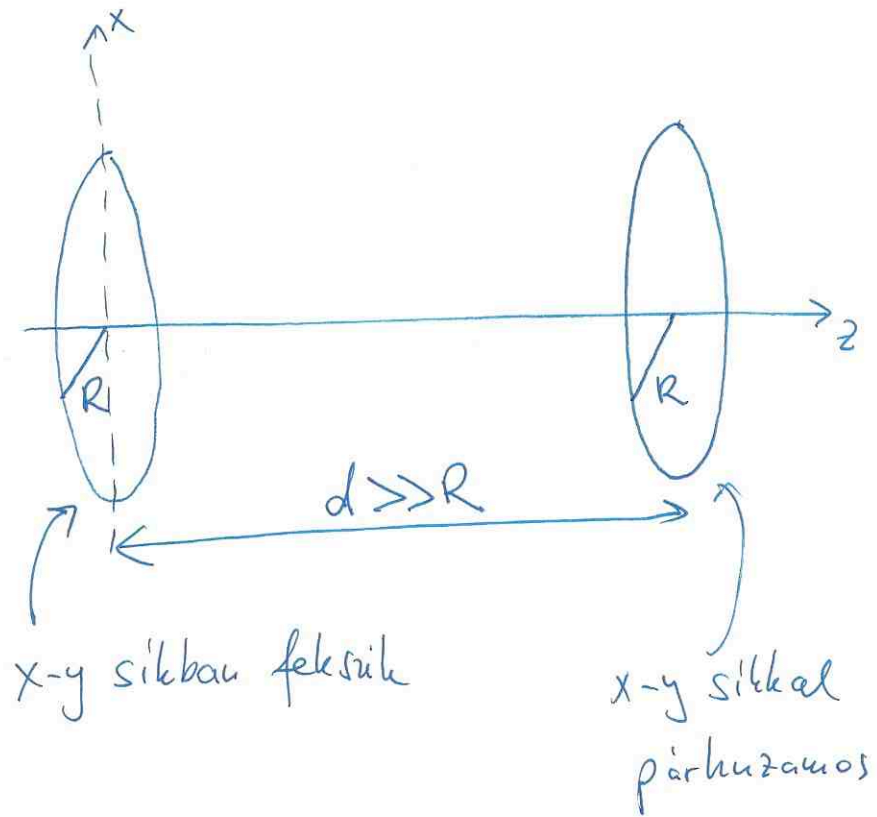
alakú („dipóltér”), ahol $\mathbf{m} = IR^2\pi\mathbf{e}_z$.

9.5. Számold ki az ábrán látható elrendezésben a két körvezetõ kölcsönös indukciós együtthatóját! ($d \gg R$)

9.6. Számold ki az ábrán látható elrendezésben a két körvezetõ kölcsönös indukciós együtthatóját! ($d \gg R$)

További gyakorló feladatok: Elméleti Fizikai Példatár, 2. kötet, 6.1, 6.15, 6.19, 6.20, 6.22 feladatok.

9.5

9.6

